

UOT:81.

**BƏDİİ DİLDƏ MƏCAZLAR SİSTEMİ VƏ ÜSLUBİ-BƏDİİ FUNKSIYASI
(NAXÇIVAN ƏDİBLƏRİNİN YARADICILIĞI ƏSASINDA)**

Nəbiyeva Lamiyə Amil qızı
Naxçıvan Dövlət Universitetinin doktorantı

Xülasə: *Məqalədə ədəbi-bədii yaradıcılıq hadisəsi olan bədii dildə məcazlar sistemi və onların üslubi-bədii funksiyasından bəhs olunmuşdur. Bədii dilin bədii yaradıcılıq prosesində vacib və əhəmiyyətli manevr olduğu, ideya və məzmunun açılmasında başlıca vasitə olduğu qeyd edilmişdir. Göstərilmişdir ki, dil bədii mətnin ustalıq və sənətkarlıq məsələsidir. Bədii dilin mükəmməlliyi mətnin sənətkarlıq məharətinin əsasında dayanır. Sənətkarlıq məsələlərinin tərkibində məcazlar sistemi də fəal yer alır və bədii əsərin peşəkarlığına xidmət edir. Fikrin obrazlı və anlaşıqlı ifadəsi baxımdan məcazlarından yerli-yerində və orijinalılıqla istifadə edilməsi bədii mətnə kamillik bəxş edir və onun taleyinin uğurluluğunu təmin edir. Bu baxımdan Naxçıvan ədiblərinin yaradıcılığında məcazlar sistemi ustalıqla istifadə edilmişdir. İstər bədii ifadə, istərsə də təsvir vasitələri orijinalılıqla istifadə edilməklə bədii əsərə kamillik gətirir, onun bədii taleyini həll edir. Fikrin təsirli, yığcam və anlaşıqlı ifadəsi üçün istifadə edilən mükəmməl təşbeh, epitet, metafor, metanimiya, sineqdoxa, hiperbola, litota, təkrir, bədii sual və b. məcaz nümunələri yaradılaraq bədii dil baxımından zənginlik nümayiş etdirilmişdir.*

Açar sözlər: bədii dil, məcazlar sistemi, üslubi-bədii funksiya, bədii təsvir və ifadə vasitələri, Naxçıvan ədibləri.

Key words: artistic language, system of metaphors, stylistic-artistic function, means of artistic description and expression, Nakhchivan writers

Ключевые слова: художественный язык, система метафор, стилистически-художественная функция, средства художественного описания и выражения, нахчыванские писатели

Bədii əsər ərsəyə gətirən hər bir ədib üçün öz məqsədinə nail olmanın birinci yolu dildən bədii istifadəni ustalıqla həyata keçirməsi, sənətkarlıq məharəti göstərməsidir. Mir Cəlalin yazdığı kimi “bədii dil bədii əsərlərdə həyatı, varlığı şairanə bir şəkildə, lövhələr vasitəsilə əksətdirmə vasitəsidir” [13, s.75]. Bədii faktı və ya obrazı daha inandırıcı, canlı surətdə təqdim etmək, bu sahədə ana dilinin bütün imkanlarından məharətlə yararlanmaq sənətkarlığın birinci şərtidir. “Sənətkarlığın əsas və ümdə şərti ictimai həyatın bütün sahələrini oxucunun gözləri qarşısında bədii libasa bürüyərək ifadə etdirmək idi” [4, s.14]. Bu baxımdan bədii sənətkarlıq başlıca olaraq obrazlaşdırmada özünü göstərirsə də, buna nail olmanın məharəti və vasitəsi də ana dilindən istifadədə, dil faktorundadır. Bu mənada ədəbi simanın obrazlaşdırma üsulunda dildən istifadə məharəti onun sənətkarlığı kimi təzahür tapır. Bədii sənətkarın mövzu seçimi və tema müəyyənləşdirməsi, ictimai reallığa münasibəti və aktuallığı qiymətləndirməsi, ictimai ehtiyacı nəzərə alması, əsərdə ideya-estetik məsələlər, ədəbi forma, quruluş və struktur və s. ədəbiyyat adamından sənətkarlıq tələb edir. Bu kimi məsələlər digər bölmələrdə bəhs edildiyi üçün burada Naxçıvan ədəbi mühitinin nümayəndələrinin bədii dildən istifadə sahəsindəki sənətkarlığından bəhs açacağıq.

Dil bədii yazı, mətn üçün başlıca vasitədir, fikrin ifadəsində əsas, həlledici faktordur. Yazıcının dilin imkanlarına bələdliyi və ondan istifadə məharəti həm də dilin zənginləşməsinə xidmət edir, ədəbi dilin müxtəlif cəhətdən zənginləşməsinə təsir edir. “Bədii dil bədii əsərlərdə həyatı, varlığı şairanə bir şəkildə, lövhələr vasitəsilə əksətdirmə vasitəsidir” [13,

s.75]. Bədii dil haqqında böyük yazıçı Mirzə İbrahimov “Sənətkarlıq, bədii dil və süjet” adlı sanballı məqaləsində yazmışdır ki: “Ədəbi yaradıcılıqda bədii dil... çox böyük əhəmiyyəti var. İdeyalılıq və həyatlılıqla yanaşı, yüksək bədii dil və möhkəm süjet bədii əsərin taleyini həll edir” [7, s.117]. Böyük rus yazıçısı Maksim Qorki də bədii dilin əhəmiyyətindən bəhs edərkən yazmışdır: “Ədəbiyyatın ilk ünsürü dildir; dil ədəbiyyatın ilk silahı və faktlarla, həyat hadisələri ilə birlikdə onun materialıdır” [5, s.193]. Yazıçı və ya şair “dildən quru, durğun fakt kimi istifadə etmir. O həm də dili işləyir, dilin potensial imkanlarına can verir, bu imkanları üzə çıxarır, onu inkişaf etdirir” [16, s.7]. Bütün bu deyilənlər kontekstində qeyd etmək lazımdır ki, Naxçıvan ədəbi mühitinin müstəqillik illərində fəaliyyət göstərən yazıçı və şairləri də bədii dilə əhəmiyyətlə yanaşmış, dildən istifadə sahəsində məharət göstərmişlər. Naxçıvan ədəbi mühitinin istedadlı şairlərindən Hüseyn Razi, Kəmalə, Həsən Fətullayev, Elman Həbib, Vəqif Məmmədov, Asim Yadigar, İbrahim Yusifoğlu, Hüseyn Bağiroğlu və başqaları məcazların ən gözəl nümunələrini yaradaraq yüksək obrazlılıq və bədiiilik xüsusiyyətləri əks etdirmişlər. Onlar öz yaradıcılıqlarında bir tərəfdən ədəbi dilin normalarına tabe olmuş, ana dilinin dərin və hərtərəfli imkanlarında istifadə etməyə çalışmış, həm də özünəməxsus fərdi üslub və məharət ortaya qoyaraq Naxçıvan dialektinin də şirinliyindən istifadə etməklə bədii dil məharəti nümayiş etdirmiş, ədəbi dili həm də zənginlədirməyə xidmət etmişlər.

Naxçıvan ədəbi mühitində olduqca maraqlı üslubi fiqur və məcazlara rast gəlmək, yüksək obrazlılıq nümunələrindən bəhs etmək olar. İstedadlı sənətkarların qələmindən maraqlı və orijinal bədii məcazlar-metafor, metanimiya, epitet, təşbeh və s., üslubi fiqurlar-təzad, təkrir, mübaliğə və b. yaradılmış və fikrin qüvvətli, təsirli və dərin bədii ifadəsinə geniş imkanlar yaradılmışdır. Elman Həbibin Naxçıvan ədəbi mühitində müstəqillik dövründə istedadla yazdığı və bir ənənə başlatdığı “Heydərnəmə” poemasında çox maraqlı və orijinal mübaliğə və mübaliğə ilə bərabər təzad işlənmişdir. Məlum olduğu kimi, “mübaliğə varlığı qabardır, onun bütün cizgilərinə, tipik cəhətlərinə ictimai mənə, vüsət verir. Obrazın hissələri, əməl və ehtirasları böyüdüldü” [5, s.193-194]. Təzad da “obrazlılığı gücləndirir, əşyaların əlamətlərini, mənə, fərq və ziddiyyətlərini real göstərir” [5, s.193-194]. Bu baxımdan müəllif yaratmaq istədiyi əzəmətli insan obrazı, fəvqə, amma bəşəri bir qəhrəmanın xarakterik təəssüratını ustalıqla təqdim etməyə çalışmış, mübaliğə və təzadın bədii imlanlarından ustalıqla yararlanmışdır. İstifadə edilən bədii təzadlar şairə qəhrəmanın fəvqə, qeyri-adi xarakterik keyfiyyət və xüsusiyyətlərinin bədii tanıtımını ortaya qoymağa və oxucuya mənimsətməyə nail olmuşdur:

Mənim dədəm dünyanın
ən böyük bir dədəsi,
Yer kürəsi balaca,
göylərdən gəlir səsi [6, s.5].

Şair Ulu Öndər Əliyevin əzəmət və nəhəngliyini obrazlaşdırmaq məqsədilə mübaliğədən istifadə etmiş, Ulu Öndərin əzəməti qarşısında yer kürəsinin balaca, kiçik gəldiyini, göylərdə belə tanındığını ifadə etmişdir. Görünür, şair bu kimi ifadə ilə həm də “göylərdən gələn səsin” İlahi vəhyi çatdıran peyğəmbər simasında təzahür tapdığına diqqət vermək istəmişdir. Şair eləcə də başqa nümunədə dövrünün pisliyini, şərin hiyləgərliyini ifadə etmək üçün mübaliğədən istifadə etmişdir:

Biz nəyi ki düşünək,
Hər şeyi tez duyan var,
Gizlin düşündüyünü
ucadan oxuyan var.
Ucadan oxuyan var

Pəsdən düşündüyünü,
Tənbəkidən qoru sən
öz yanan müştüyünü [6, s.9].

Vaxtilə Məhəmmədəmin Rəsulzadə Əhməd Cavad yaradıcılığı ilə bağlı təhlil aparıb təhlükəli zaman və mühit haqqında “çəkist ruhlu tənqidçi” ifadəsindən istifadə etmiş, başqasının gözündə qıl görməyə əmək göstərən, hər sözə, fikrə mənə verməyə çalışan, şübhə nümayiş etdirən, şər düşünən adamları bu cür adlandırmışdı. Görünür, şair Elman Həbib də Ulu Öndərin əhatəsində dost və ya düşmən olduğu bəlli olmayan qorxulu insanların şər əməllərini obrazlı ifadə etmək məqsədilə bu cür mübaliğəli ifadələrdən yararlanmışdır.

Şair antitezalardan öz yerində istifadə edərək fikrin qüvvətli ifadəsinə poetik güc qatmışdır:

Bir hədəfə çevrildik,
yaxşı bizdik, yaman biz,
Bu yaxşını, yamanı
puç eyləyən dövrən biz [6, s.5].
Və yaxud:
Kiçik, böyük torpaq, daş
böyük olan ürəkdir,
Ürəklilər dahilər,
ürəksizlər çərəkdir [6, s.11].

Şair həmçinin maraqlı bədii təkrirlərlə də fikirlərini qüvvətli, daha təsirli ifadə etmək, yüksək obrazlılıq yaratmaq üçün üslubi fiqurlardan olan bədii təkrirlərdən də məharətlə istifadə etmiş, orijinal nümunələr yaratmışdır. Belə ki, təkrirlər “mətləbi, məntiqi vurğunu, ahəngi və misraların müstəqilliyini dərinləşdirir” [5, s.201], “təkrirlərdən hər hansı fikrin, mənənin, qüvvətləndirilməsi, ekspressivliyin artırılması üçün istifadə edilir” [2, s.63]. Təkririn növləri kimi çıxış edən anafora və epiforlardan uğurla istifadə edən sənətkarlar mənə dərinliyi ilə bərabər məqsəd və xüsusi vurğu kəsb edən fikirləri təkrirlər vasitəsilə ifadə etməyə üstünlük vermişlər. İstedadlı şair E.Həbib də də məhz bədii təkrirlərin sayəsində mənə dərinliyi və ekspressivliyə nail ola bilmişdir:

Od götürdü od oğlu
Xəzərin sahilindən,
Oxu qoydu kamana, Azərbaycan elindən [6, s.13].
Yaxud:
Uçdu, uçdu yanar od,
neçə illər dolaşdı,
Neçə düzdən keçdi o,
neçə də dağlar aşdı [6, s.14].

Birinci nümunədə şair “od” sözündən iki dəfə istifadə etmiş, ayrı-ayrı birləşmələrin daxilində - ən çətin, mümkünsüz bir işə əl atıb onu yoluna qoymaq, olmaza dözmək mənasında “od götürmək”, “Azərbaycan övladı” mənasında “od oğlu” sözlərindən istifadə etməklə od sözlərinin təkririni yaratmışdır. Eləcə də ikinci nümunədə “uçdu” sözünü iki dəfə dalbadal işlətməklə uçuş müddətinin uzunluğu və davamlılığını poetik şəkildə ifadə etmişdir. Bir sıra digər sənətkarların yaradıcılığında da belə nümunələrə rast gəlmək mümkündür. Hətta elə şeir nümunələrinə rast gəlmək mümkündür ki, başı-bütün bədii təkrir üzərində qurulmuşdur. Aşağıdakı nümunələrdə təkrirlərin bədii funksiya və rolunu daha aydın görmək mümkündür:

Bu dünyanın bu günləri nəğməli,
Bu dünyanın sabahları təhlükə.
Bu dünyanın taleyini bir dəli

Bilə-bilə bənd eləyir bir tükə [18, s.59];
Bir məhbəsdür sənün qəlbin,
Ora işıq düşə bilməz.
...O ürəyin damarları qan axıtmır,
...O ürəyi xəyanətlər noxtalımış,
O ürəkdən ürəklərə nifrət axdı [15, s.39];
Allah göydə, yerdə, günəşdə, ayda,
Allah dənizlərdə, göllərdə, çayda.
Allah ulduzlarda, güldə-çiçəkdə,
Allah pak, müqəddəs hər bir ürəkdə,
Allah beynimizdə, qanımızdadır,
Allah yaratdığı canımızdadır [3, s.3];
Orda Üzeyirin ayaq izləri,
Orda Vəqifimin sözləri qaldı.
...Orda torpağımın yanıq naləsi,
...Orda Vətənimin ürək parası,
...Orda qeyrət tacı Şuşa qalası
...Orda ömrümüzün yazları qaldı [8, s.13-14];
Deyirdin saf susan bulaq gözündə,
Deyirdin mən olum ancaq gözündə.
Deyirdin mələksən xalqın gözündə...[14, s.73];
Azərbaycan bir üzüksə, o üzüyün qaşsı sənsən, Qarabağım,
Azərbaycan bir bədənsə, o bədənin başsı sənsən, Qarabağım,
Azadlığın, enməzliyin əfsanəvi yaşsı sənsən, Qarabağım.
Həm kədərli, həm sevincli gözümdün də yaşsı sənsən, Qarabağım.
Sənsiz mənim ürəyim də para idi, yara idi, Qarabağım,
Sənün belə quru adın dərdlərimə çarə idi, Qarabağım.
İllərdir ki, şeytanlığın, iblisliyin beşiyində dustaq idin,
Sənəməzə çalın-çarpaz çəkdirilən bir dağ idin, Qarabağım [9, s.255].

Ümumiyyətlə, şair Elman Həbib “Heydərnəmə”, “İlham – xalqın ilhamı” kimi poemaları və ümumən yaradıcılıq prosesində xalq dilinin dərin hikmət və gözəlliyini təzahür etdirən leksik vahidlər və sintaktik konstruksiyalardan bolca istifadə etmişdir. Əsərin mövzusu və ideyasına uyğun olaraq hər misra dərin məzmun, ibrətamiz bir fikir ifadə edir. Xalq hikmətinə, xalq ədəbiyyatına və xalqın yaratdığı üslubi ifadələrə söykənmə şair Elman Həbibin də sənətkarlığının mərkəzində dayanmışdır.

Mübaligə və təkrirlərin istifadəsi kontekstində obrazın məharətlə, bütün əzəməti və ənginliyi ilə təqdimində şair Vəqif Məmmədovun da yaradıcılığı nümunəvilik təşkil edir. Şair Ulu Öndər Heydər Əliyevə həsr etdiyi “Böyük insan haqqında kiçik şeirlər” silsiləsindəki “Ucalardan uca insan” başlıqlı şeirində müdrik lideri belə təqdim edir:

Sən ucasan, zəka səndə, nur səndə,
Şimşək səndə, alov səndə, qor səndə.
Xətainin cəsarəti var səndə,
Sən qeybdən göndərilən səsmisən?
Sən tökülən qan izini kəsmisən...[12, s.117].

Şair “sən” şəxs əvəzliyini ümumən doqquz, predikat olaraq isə altı dəfə işlətməklə Heydər Əliyevin bir obraz, qəhrəman olaraq fəvqə qüdrət və əzəmətinə səciyyələndirməyə nail ola bilmişdir. Şair həmçinin ulu Cavidin məşhur “Kəssə hər kim tökülən qan izini, Qurtaran dahi odur yer üzünü” misrasını başqa poetik biçimdə ifadə etmək məharətini də

sərgiləmiş, aforistik bir misra ilə müdrik lider Heydər Əliyevin xilaskarlıq və peyğəmbərlik missiyasını bədii cəhətdən ifadə etməyə nail olmuşdur.

Xalq hikmətinə söykənərək öz fikirlərini hikmətamiz şəkildə ifadə etmək ənənəsi Naxçıvan ədəbi mühitinin istedadlı qələm sahiblərindən olan Muxtar Qasımzadənin də yaradıcılıq manevrasında özünü təzahür etdirir. Şair poetik-üslubi sənətkarlığını xalqın zəngin hikmət çələnginə söykənməklə, ana dilinin zəngin imkanlarından məharətlə istifadə etməklə həyata keçirmişdir. Şair fəlsəfi, nəsihətamiz məzmun kəsb edən şeirlərində məhz xalq hikmətli ifadələrinin sintaktik konstruksiyalarından istifadə etməklə fikirlərini söyləmişdir. Şair həm də bədii təkrir, ritorik sual, ellipsis və başqa üslubi fiqurlardan istifadə etməklə özünün poetik fikirlərini daha rəngarəng ifadə etməyə nail olmuşdur:

Tanrının ərki insafa,
Yoxsulun ərki azadır.
Buludun ərki yağışa,
Şairin ərki kağızadır.
Zəngin insafını,
Yoxsul azını,
Bulud yağışını,
Şair kağızını

Zümzümə edir hər gün sakitcə [11, s.4]. Bu bədii mətndəki hər misra daxilində müxtəlif subyektlərlə müqayisədə “ərk” sözünün mənsub əşya olaraq işlənməsi, 4 dəfə təkrar olunması müxtəlif subyektlərlə müqayisədə əрки mahiyyəti, mənası üzərində şairin məqsədini toplamışdır. Sonrakı misralarda da “zəngin, yoxsul, bulud, şair” sözlərinin təkrar olunması onların gündəlik fəaliyyət reallığını ifadə edir. Şairin bununla da kifayətlənməməsi, hər subyektin oxuduğu zümzümənin bəşər xoru olduğuna bənzətmə etməsi, sözün əsl mənasında, şair tapıntısı olaraq razılıq doğurur, şairin istedad və məharətinə güzgü tutur.

Şairin “bura Şuşadı” şeirində yaratdığı maraqlı bədii məcazlar Şuşa məhəbbətinin ifadəsi baxımdan çox böyük məharət və bacarıq ifadə edir:

Dağların yaxasında
Boy atıb, bitib evlər.
Sanki yallı gedəcək,
Əl-ələ tutub evlər.
Ucalıb pillə-pillə,
Zirvəyə çatıb evlər.
Bir-birinin dizinə
Baş qoyub, yatıb evlər.
Şirin-şirin nəğməyə,
Nağıla batıb evlər [11, s.107].

Şeirdə Şuşanın gözəllik dolu mənzərəsini təqdim etmək üçün sənətkarlıqla istifadə edilən bədii məcazlar ona yeni duyğular qatmış, poetik ekspressivlik bəxş etmişdir.

Naxçıvanlı ədiblərin yaradıcılığında rast gəlinən bədii məcazlar diqqətçəkici, orijinal və maraqlıdır:

Metafor:
Baş alıb gedirəm dərdimlə qoşa,
Arxadan boy verən göz yaşlarıdır [9, s.9];
Deyərdim bu yurda çəkilən tumar
Bəlkə də Tanrıya salavat olur [17, s.11];
Ali Baş Komandan verəndə xəbər
Sevinir dağlarda bitən gül-çiçək,

Ey Vətən, Qələbə Günün mübarək! [1, s.34];

Dağlar da vətəndir qartallar üçün

Qucar zirvələri qoşa qanadla [Qasımzadə M. S.Ə., s.26];

Mənim sözüm çiçək kimi səpildikcə ağ varğa (təşbeh),

Misra-misra dalğalanır, qanadlanır həyəcanım (metafora) [11, s.26];

Beləliklə, Naxçıvanın istedadlı qələm sahibləri öz yaradıcılıqlarında bədii dildən məharətlə istifadə edərək maraqlı və original bədii ifadə və təsvir vasitələri ortaya qoymuşlar. Xüsusilə, poeziya sahəsində naxçıvanlı ədiblər fikrin obrazlı, dərin və ekspressif ifadəsi üçün məcazların ən gözəl nümunələrini yaratmış, maraq doğuran üslubi fiqurlar istifadə etmişlər.

Ədəbiyyat

1. Babayev R. Salam, Şuşa! Naxçıvan: Əcəmi, 2021, 96 s.,
2. Bəylərova A. Bədii dildə üslubi fiqurlar. Bakı: Nurlan, 2008, 212 s.,
3. Elsevər H. Bir ürəkdir, iki can. Bakı: Gənclik, 1999, 164 s.,
4. Fuad, E. Güney Azərbaycan ədəbiyyatı: ənənəvi obrazlar yeni məzmun müstəvisində. 4-cü yazı. "Xalq cəbhəsi" qəzeti, 2019, 16 aprel, s. 14.
5. Hacıyev A. Ədəbiyyatşünaslığın əsasları. Bakı: ADPU nəşriyyatı, 2010, 370 s
6. Həbib E. İnsanlıq dastanı. Heydərnəmə. Naxçıvan: Əcəmi, 2013, 464 s.
7. İbrahimov M. Xalqilik və realizm cəbhəsindən: [məqalələr]. Bakı: Azərnəşr, 1961, 522 s.
8. Kəmalə. Ay-ulduzlu gülüstanım. Bakı: Elm və təhsil, 2014, 332 s.,
9. Kərimli X. Tanrı müjdəsi. Bakı: Qanun, 2021, 272 s.,
10. Qasimov R. Milli yaddaşın məhək daşı: Xalq şairi Məmməd Araz. Naxçıvan: Əcəmi, 2020, 206 s.
11. Qasımzadə, M. Seçilmiş əsərləri / M.Qasımzadə. – Naxçıvan: Əcəmi, - 2020. – 336 s.
12. Məmmədov V. Seçilmiş əsərləri. Üç cildə, I c. Bakı: Şirvanəşr, 2008, 288 s.
13. Mir Cəlil, Xəlilov P. Ədəbiyyatşünaslığın əsasları. Bakı: Maarif, 1988, 280 s.
14. Nəhrəmli Ə. Seçilmiş əsərləri. II-III c. Bakı: Elm və təhsil, 2018, 472 s.,
15. Razi H. Gözün aydın. Bakı: Azərnəşr, 1996, 232 s.,
16. Seyidov, Y. Ədəbi tənqid və bədii dil. // Y.Seyidov. – Bakı: Yazıçı, - 1986. – 240 s.
17. Ülvi Ə. Mən səni içimdən qovmamışam ki. Bakı: Elm və təhsil, 2021, 184 s.,
18. Yusifoğlu İ. Seçilmiş əsərləri. Beş cildə I c. Bakı: Şirvanəşr, 2011, 340 s.,

THE SYSTEM OF IMAGES IN ARTISTIC LANGUAGE AND THE STYLIST-ARTISTIC FUNCTION (BASED ON THE CREATIVITY OF NAKHCHIVAN WRITERS)

Nabiyeva Lamiya Amil

Summary

The article discusses the system of metaphors and their stylistic-artistic function in artistic language, which is a phenomenon of literary-artistic creativity. It was noted that the artistic language is an important and important maneuver in the process of artistic creation, and it is the main tool for revealing ideas and content. It has been shown that language is a matter of mastery and craftsmanship of the literary text. The excellence of the artistic language is the basis of the artistic skill of the text. The system of metaphors takes an active place in the composition of craft issues and serves the professionalism of an artistic work. From the point of view of figurative and understandable expression of the thought, the local and original use of metaphors gives perfection to the literary text and ensures the success of its destiny. From this point of view, the system of metaphors was masterfully used in the

creativity of Nakhchivan writers. By using both artistic expression and descriptive tools with originality, they bring perfection to the artistic work and decide its artistic destiny. Perfect simile, epithet, metaphor, metonymy, synecdoche, hyperbole, litota, repetition, artistic question, etc., used for effective, concise and understandable expression of thought. the richness of the artistic language was demonstrated by creating examples of metaphors.

**СИСТЕМА ОБРАЗОВ В ХУДОЖЕСТВЕННОМ ЯЗЫКЕ И СТИЛИСТИЧЕСКО-
ХУДОЖЕСТВЕННАЯ ФУНКЦИЯ
(НА ОСНОВЕ ТВОРЧЕСТВА НАХЧИВАНСКИХ ПИСАТЕЛЕЙ)**

Набиева Ламия Амиловна

Резюме

В статье рассматривается система метафор и их стилистико-художественная функция в художественном языке, которая является явлением литературно-художественного творчества. Было отмечено, что художественный язык является важным и важным маневром в процессе художественного творчества, основным инструментом раскрытия идей и содержания. Показано, что язык – это вопрос владения и мастерства художественного текста. Совершенство художественного языка – основа художественного мастерства текста. Система метафор занимает активное место в композиции ремесленных вопросов и служит профессионализму художественного произведения. С точки зрения образного и понятного выражения мысли локальное и оригинальное использование метафор придает совершенство художественному тексту и обеспечивает успешность его судьбы. С этой точки зрения система метафор мастерски использовалась в творчестве нахчыванских писателей. Оригинально используя как художественную выразительность, так и описательные средства, они доводят художественное произведение до совершенства и решают его художественную судьбу. Совершенное сравнение, эпитет, метафора, метонимия, синекдоха, гипербола, литота, повтор, художественный вопрос и т. д., используемые для эффективного, краткого и понятного выражения мысли. богатство художественного языка было продемонстрировано путем создания примеров метафор.

Rəyçi: dosent Zeynalova Arifə Əziz qızı

Naxçıvan Dövlət Universiteti tarix filologiya fakültəsinin Azərbaycan dilçiliyi kafedrası protokol 01\3

Daxil olma tarixi 06 fevral 2025-ci il